Minister Edukacji

DKO-WEK.055.2.2024.MR
Warszawa, 29 października 2024 r.

Pani
Małgorzata Kidawa-Błońska
Marszałek Senatu
Rzeczypospolitej Polskiej

Odpowiedź na oświadczenie senatorskie nr BPS/043-19-444-MEN/24

Szanowna Pani Marszałek,

składam na Pani ręce odpowiedź na oświadczenie nr BPS/043-19-444-MEN/24 Państwa Małgorzaty Kochan, Stanisława Gawłowskiego, Tomasza Grodzkiego i Janusza Gromka, Senatorów RP, złożone podczas 19. posiedzenia Senatu RP w dniu 3 października 2024 r. w sprawie stanowiska Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego dotyczącego zorganizowania i umiejscowienia w województwie zachodniopomorskim okręgowej komisji egzaminacyjnej.

Szanowni Państwo Senatorzy,

w związku z Państwa oświadczeniem nr BPS/043-19-444-MEN/24 złożonym podczas 19. posiedzenia Senatu RP w dniu 3 października 2024 r. w sprawie stanowiska Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego dotyczącego zorganizowania i umiejscowienia w województwie zachodniopomorskim okręgowej komisji egzaminacyjnej, proszę o przyjęcie poniższych wyjaśnień.

Zasady przeprowadzania egzaminów zewnętrznych w polskim systemie oświaty regulują w zakresie kształcenia ogólnego przepisy ustawy z dnia 7 września 1991 r. *o systemie oświaty*[1], rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia z dnia 1 sierpnia 2022 r. *w sprawie egzaminu maturalnego*[2] oraz Ministra Edukacji Narodowej z dnia z dnia 2 sierpnia 2022 r. *w sprawie szczegółowych warunków i sposobu przeprowadzania egzaminu ósmoklasisty*[3].

W polskim systemie edukacji każdy etap kształcenia kończy się egzaminem zewnętrznym. Egzaminy zewnętrzne to obecnie: egzamin ósmoklasisty, egzamin maturalny, egzamin

[1] j.t. Dz. U. z 2024 r. poz. 750 z późn. zm. – dalej: *ustawa o systemie oświaty*.
[2] j.t. Dz. U. z 2024 r. poz. 302 – dalej: *rozporządzenie w sprawie egzaminu maturalnego*.
[3] Dz.U. 2022 poz. 1636, z późn. zm. – dalej: *rozporządzenie w sprawie egzaminu ósmoklasisty*.

telefon: + 48 22 34 74 100
adres email: sekretariat.b.nowacka@men.gov.pl
gov.pl/edukacja
al. J.Ch. Szucha 25
00-918 Warszawa

zawodowy, egzamin potwierdzający kwalifikacje w zawodzie i egzaminy eksternistyczne. System egzaminów zewnętrznych funkcjonuje w polskim systemie oświaty od 25 lat. Realizacja reforma oświaty z 1999 r. pozwoliła na stopniowe wprowadzenie systemu egzaminów zewnętrznych – w 2002 r. został przeprowadzony po raz pierwszy sprawdzian w sześcioletniej szkole podstawowej i pierwszy egzamin gimnazjalny w gimnazjum, w 2004 r. przeprowadzono pierwszy egzamin zawodowy, w 2005 r. – egzamin maturalny, egzaminy eksternistyczne – w 2007 r. , natomiast egzamin ósmoklasisty w 2019 r.

Zgodnie z art. 9c *ustawy o systemie oświaty* przygotowanie pytań, zadań i testów oraz ustalenie zestawów do przeprowadzenia egzaminów zewnętrznych należy do zadań Centralnej Komisji Egzaminacyjnej. Natomiast przeprowadzeniem tych egzaminów zajmuje się 8 okręgowych komisji egzaminacyjnych.

Do zadań okręgowych komisji egzaminacyjnych należy m.in. analizowanie wyników egzaminów zewnętrznych, a także opracowywanie i przekazywanie dyrektorom szkół, organom prowadzącym szkoły i kuratorom oświaty sprawozdań z przeprowadzonych egzaminów.

Natomiast do Centralnej Komisji Egzaminacyjnej należy analizowanie wyników egzaminów zewnętrznych oraz składanie ministrowi właściwemu do spraw oświaty i wychowania corocznych sprawozdań dotyczących wyników tych egzaminów. Sprawozdania na temat egzaminów zewnętrznych przeprowadzanych w danym roku są zamieszczane na stronie internetowej Centralnej Komisji Egzaminacyjnej. Przedstawione w sprawozdaniu analizy i rekomendacje stanowią istotne informacje, które służą dyrektorom szkół, organom prowadzącym oraz nadzorowi pedagogicznemu. Wyniki egzaminów zewnętrznych odgrywają więc dużą rolę, choć nie jedyną, w ocenie jakości pracy szkoły.

Zasadniczym celem przeprowadzania egzaminów zewnętrznych jest stworzenie warunków dających możliwość dokonania oceny wiadomości i umiejętności uczniów oraz absolwentów według jednakowych kryteriów. Dzięki takiemu systemowi wyniki egzaminów zewnętrznych są porównywalne w skali ogólnopolskiej. Podstawą przeprowadzania egzaminów zewnętrznych są wymagania określone w podstawie programowej kształcenia ogólnego i zawodowego, i sprawdzają, w jakim stopniu zdający spełnia te wymagania. Oprócz funkcji diagnostycznej, wyniki przeprowadzonych egzaminów zewnętrznych pełnią również funkcję rekrutacyjną (wyniki egzaminu ósmoklasisty – w rekrutacji do szkół ponadpodstawowych; wyniki egzaminu maturalnego – w rekrutacji do szkół wyższych).

Okręgowe komisje egzaminacyjne zostały powołane rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dnia 18 lutego 1999 r. *w sprawie utworzenia okręgowych komisji egzaminacyjnych oraz określenia ich zasięgu terytorialnego*[4]. Przy projektowaniu zasięgu terytorialnego poszczególnych okręgowych komisji egzaminacyjnych uwzględniano gęstość sieci szkół i gęstość zaludnienia oraz konieczność objęcia zasięgiem przez OKE całego kraju.

[4] Dz.U. Nr 14, poz. 134.

Zgodnie w ww. rozporządzeniem okręgowe komisje egzaminacyjne obejmują swoim zasięgiem od jednego do trzech województw. Na mocy ww. rozporządzenia utworzono 8 okręgowych komisji egzaminacyjnych:

1. Okręgową Komisję Egzaminacyjną w Gdańsku (województwa: kujawsko-pomorskie, pomorskie)
2. Okręgową Komisję Egzaminacyjną w Jaworznie (województwo śląskie)
3. Okręgową Komisję Egzaminacyjną w Krakowie (województwa: lubelskie, małopolskie i podkarpackie)
4. Okręgową Komisję Egzaminacyjną w Łomży (województwa: warmińsko-mazurskie i podlaskie)
5. Okręgową Komisję Egzaminacyjną w Łodzi (województwa: łódzkie, świętokrzyskie)
6. Okręgową Komisję Egzaminacyjną w Poznaniu (województwa: lubuskie, wielkopolskie i zachodniopomorskie)
7. Okręgową Komisję Egzaminacyjną w Warszawie (województwo mazowieckie)
8. Okręgową Komisję Egzaminacyjną we Wrocławiu (województwa: dolnośląskie i opolskie)

Obszar terytorialny obejmujący daną okręgową komisję egzaminacyjną jest zróżnicowany i wynika przede wszystkim z gęstości sieci szkół i gęstości zaludnienia, a tym samym liczby uczniów i słuchaczy oraz liczby przystępujących do egzaminów uczniów, absolwentów i słuchaczy. Niektóre komisje obejmują swoim zasięgiem jedno województwo, inne dwa, a dwie komisje obejmują aż trzy województwa: OKE w Krakowie i OKE w Poznaniu.

Poniżej przedstawiamy szczegółowe zestawienia dla poszczególnych województw wchodzących w skład właściwości terytorialnej Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Poznaniu.

Tabela 1. Zestawienie liczby szkół i liczby uczniów i słuchaczy w roku **2024**

Województwo	**Liczba szkół**	**Liczba uczniów i słuchaczy**
lubuskie	676	32 533
wielkopolskie	1 866	81 803
zachodniopomorskie	910	33 187
Razem	**3 452**	**147 523**

Tabela 2. Zestawienie liczby osób przystępujących do egzaminów w roku **2024**

Województwo	**Liczba zdających**			
	Egzamin ósmoklasisty	**Egzamin maturalny**	**Egzamin zawodowy**	**Egzamin eksternistyczny[5]**
lubuskie	5 030	5 753	10 739	25

[5] Nie wlicza się sesji jesiennej 2024, która obecnie jest w toku.

wielkopolskie	19 450	23 579	37 493	149
zachodniopomorskie	10 100	8 967	13 923	81

Łącznie do egzaminów w 2024 r. przystąpiło 135 289 zdających, w tym 33 071 osób z województwa zachodniopomorskiego, co stanowi 24% wszystkich zdających w Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Poznaniu.

Szczegółowa analiza powyższych danych prowadzi do wniosku, że tworzenie odrębnej okręgowej komisji egzaminacyjnej z siedzibą w Szczecinie nie znajduje oparcia w danych liczbowych, które uzasadniałyby ponoszenie corocznie kosztów utrzymania okręgowej komisji egzaminacyjnej w wysokości kilku milionów złotych rocznie, co byłoby także nieuzasadnione z punktu widzenia racjonalności wydawania środków publicznych.

Ponadto istnieje możliwość, że inne województwa – na wzór województwa zachodniopomorskiego – mogą występować z propozycjami dalszego rozdrabniania systemu i wyłączania kolejnych obszarów, tworząc osobne jednostki organizacyjne, bowiem utworzenie okręgowej komisji egzaminacyjnej z siedzibą w Szczecinie stałoby się precedensem.

Zasoby konieczne do uruchomienia nowej jednostki są różnorodne i wielopoziomowe:

- zasoby lokalowe – konieczność dostosowania budynku (wynajmu budynku), przygotowania pomieszczeń do pracy dla pracowników, pomieszczeń magazynowych, pomieszczeń do wglądów, serwerowni, infrastruktury sieciowej na wysokim poziomie zabezpieczeń, podpisanie umów do funkcjonowania instytucji (telefony, internet, ogrzewanie, prąd, woda itp.);
- zasoby finansowe – m.in. konieczność zakupu specjalistycznego sprzętu w postaci profesjonalnych skanerów, sprzętu komputerowego, licencji, wyposażenia biurowego, wynajmu lub zakupu siedziby, płacy pracowników itd.
- zasoby kadrowe – nie tylko pracowników administracyjnych, ale przede wszystkim ekspertów przedmiotowych. W całym systemie egzaminów zatrudnionych jest niespełna 500 osób (wszystkich pracowników CKE i OKE, nie tylko ekspertów przedmiotowych), którzy przeprowadzają egzaminy dla około 400 tys. ósmoklasistów, 300 tys. – maturzystów oraz 300 tys. egzaminu potwierdzającego kwalifikacje w zawodzie i egzaminu zawodowego. Ta sama grupa osób odpowiedzialna jest za sprawdzenie i ocenienie ponad 3 mln prac egzaminacyjnych sprawdzanych przez około 30 tys. egzaminatorów, przygotowanie i wydrukowanie około 1, 5 mln dokumentów (świadectw, zaświadczeń, aneksów, certyfikatów, dyplomów).

Poza kosztami związanymi z utrzymaniem jednostki dochodzą olbrzymie koszty wyposażenia nowej okręgowej komisji egzaminacyjnej, przygotowania stanowisk do skanowania i weryfikacji kart odpowiedzi w celu przetworzenia, dodatkowe licencje do używanego oprogramowania ABBY, które zakupione było dla istniejących komisji w 2017 r. przez Centralną Komisję Egzaminacyjną.

Należy ponadto zwrócić uwagę na fakt, że zarówno CKE, jak i OKE, podobnie jak wszystkie jednostki systemu oświaty, doświadczają zauważanego coraz częściej problemu starzenia się kadry pracowników, przy jednoczesnym minimalnym zainteresowaniu młodszych osób

pracą w instytucjach tworzących system egzaminów zewnętrznych. Stres, konieczność ciągłej dyspozycyjności, w tym w części weekendów i w wakacje, nieprzewidywalność i permanentne działanie pod presją powodują, że trudno jest znaleźć odpowiednie osoby do pracy. Przed koniecznością pozyskania odpowiednich kadr w całości od nowa stanie nowa jednostka, co może negatywnie wpłynąć na realizowane przez nią zadania. Nawet jeżeli udałoby się pozyskać grupę osób do realizacji zadania, to te osoby nie są przygotowane do wykonania w pełnym zakresie wynikających stąd obowiązków, co oznaczałoby konieczność udzielenia wsparcia przez inną okręgową komisję egzaminacyjną w realizacji zadań ustawowych.

Jednocześnie rozwijane systemy informatyczne do organizowania i przeprowadzania egzaminów umożliwiają w coraz większym zakresie wykonywanie czynności w trybie zdalnym zarówno przez zdających, jak i szkoły.

Ponadto uprzejmie informuję, że możliwość prowadzenia analiz wyników egzaminacyjnych w szkołach nie zależy od odległości szkół od okręgowych komisji egzaminacyjnych. Funkcjonujący system informatyczny do przeprowadzenia egzaminów i publikacji wyników jest dostępny w całym kraju. Każda szkoła w Polsce ma dostęp do szczegółowych wyników każdego ucznia oraz zestawień wyników w klasach, gminie, powiecie, województwie i kraju. Wyniki egzaminów każdej szkoły w Polsce przekazywane są w systemie SIOEO w jednolitym formacie pod względem struktury i zakresu danych.

Uwzględniając jednocześnie zróżnicowane potrzeby różnych grup odbiorców wyników egzaminów: zdających, rodziców, dyrektorów szkół, nauczycieli, szkół wyższych, organów prowadzących i nadzorujących, pracodawców, okręgowe komisje egzaminacyjne publikują na swoich stronach statystyki oraz graficzne ich prezentacje w postaci map i wykresów. Doradztwo w zakresie interpretowania i wykorzystywania wyników do podnoszenia efektywności kształcenia prowadzą ośrodki doskonalenia nauczycieli.

W ocenie Ministerstwa Edukacji Narodowej i Centralnej Komisji Egzaminacyjnej obecna struktura organizacyjna – podział na 8 okręgowych komisji egzaminacyjnych – gwarantuje prawidłową i sprawną realizację powierzonych okręgowym komisjom egzaminacyjnym zadań.

Z poważaniem

Z upoważnienia
Ministra Edukacji

Katarzyna Lubnauer
Sekretarz Stanu
/ – podpisano cyfrowo/

telefon: + 48 22 34 74 100
adres email: sekretariat.b.nowacka@men.gov.pl
gov.pl/edukacja

al. J.Ch. Szucha 25
00-918 Warszawa